

Rezime izvještaja guvernera – april 2019.

U Izvještaju guvernera za april 2019. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2019. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u aprilu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2019. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore na osnovu kvartalnih procjena u 2018. godini iznosi 4,9%. U prvom kvartalu 2019. u odnosu na isti kvartal 2018. godine zabilježen je realni rast BDP-a od 3%.

Cijene su u aprilu 2019. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije u aprilu iznosila 0,9%.

Industrijska proizvodnja je u prva četiri mjeseca 2019. godine u odnosu na isti period 2018. godine zabilježila pad od 17,6%. Pad proizvodnje je ostvaren u sektoru prerađivačke industrije (-1,5%) i u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-34,7%), dok je rast proizvodnje zabilježen u sektoru vađenja ruda i kamena (11,6%).

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prva tri mjeseca 2019. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 6,4%, a prevoz robe za 9,2%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 1,1%, dok je prevoz robe smanjen za 24,7%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 0,5%, a prevoz robe za 4,5% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prva četiri mjeseca 2019. godine proizvedeno ukupno 24.395 m³ šumskih sortimenata, što je za 31,2% manje nego u istom periodu 2018. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prva tri mjeseca 2019. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 12,4% i rast efektivnih časova rada od 1,5% u odnosu na isti period 2018. godinu.

Prosječan broj zaposlenih u aprilu 2019. godine iznosio je 200.595 lica, što je za 1,5% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 9% više u odnosu na april 2018. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u aprilu 2019. godine iznosio 38.102 što predstavlja pad od 1,2% u odnosu na prethodni mjesec i pad od 15,3% u odnosu na april 2018. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 30. 04. 2019. godine, bio je 46.998 od kojih je 14.098 ili 30% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je manji za 0,4%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2018. godine rast iznosio 7%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju aprila 2019. godine iznosio 632,3 miliona eura, i bio je manji za 0,9% na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou bio veći za 7,2%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 30. 04. 2019. godine (14.098) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 2.206 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 33.393.190,28 eura što čini 5,3% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 11.892 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 598.897.623,89 eura, što čini 94,7% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 30. 04. 2019. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,07% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 15,8% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,35% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 37,8% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.337,2 miliona eura na kraju aprila 2019. godine, i bila je 1,5% manja u odnosu na prethodni mjesec¹. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju aprila 2019. godine iznosili su 2.945,6 miliona eura i ostvarili su pad od 2,7% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na april prethodne godine bili viši za 4,3%.

¹ Podaci za bankarski sektor se odnose na stanje sistema na dati dan, u skladu sa primjenom relevantne međunarodne metodologije. Stoga izračun godišnje promjene poredi stanje u sistemu u trenutku poređenja (počev od aprila 2019. godine: 13 banaka) sa stanjem na dan u 2018. godini (15 banaka).

U strukturi pasive, dominantno učešće od 76,6% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u aprilu 2019. godine iznosili su 3.323,8 miliona eura, i zabilježili su mjesečni pad od 3,2%, dok u odnosu na april 2018. godine bilježe rast od 1%. Ako iz poređenja izuzmemo depozite Atlas banke (u kojoj je početkom aprila 2019. uveden stečaj), u tom slučaju bi depoziti banaka zabilježili rast od 2,4% na mjesečnom nivou, dok bi rast depozita na godišnjem nivou iznosio 7,6%.

Ukupan kapital banaka na kraju aprila 2019. godine iznosio je 526,8 miliona eura, i veći je u odnosu na prethodni mjesec za 1,6%. Takođe, ukupan kapital je u odnosu na isti period prethodne godine veći za 4,7%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom preko 30 dana (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u aprilu iznosili su 155,6 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 28,6%, dok u odnosu na april 2018. godine bilježe pad od 27,6%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju aprila 2019. godine iznosili su 139,7 miliona eura i činili su 4,7% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 21,5%, dok su na godišnjem nivou bili manji za 30,3%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite u aprilu 2019. godine iznosila je 6,20%, i bila je niža za 0,07 p. p. u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na april 2018. godine zabilježila pad od 0,48 p. p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u aprilu 2019. godine iznosila je 5,99%, što predstavlja pad od 0,31 p. p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 0,72 p. p. u odnosu na april 2018. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,48% u aprilu 2019. godine i manja je za 0,04 p. p. nego u prethodnom mjesecu, dok je u odnosu na april 2018. godine ostvarila pad od 0,16 p. p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 243,6 miliona eura na kraju aprila 2019. godine, i bilježi pad od 8,4 miliona eura ili 3,4% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 15 miliona eura ili 6,3%. Tokom aprila 2019. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 56,4%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 43,6%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 29,9 miliona eura za prva četiri mjeseca 2019. godine. U njoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja

(83,9%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (16,1%).

U aprilu 2019. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 118,2 miliona eura kroz 421 transakciju. Ostvareni promet bio je za 11.484,3% veći nego u prethodnom mjesecu, prije svega zbog trgovine državnim obveznicama. Tržišna kapitalizacija na dan 30. 04. 2019. godine iznosila je 3.116,8 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 0,2%, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 5,7%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju aprila 2019. godine bila 10.689,05 indeksnih poena, bilježi rast od 0,5% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 5,3%.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u aprilu 2019. godine fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 10,1 milion eura ili 0,2% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 165 miliona eura ili 3,4% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za april više za 5,5%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u aprilu 2018. godine, ostvaren je rast od 5,2%. Izdaci budžeta iznosili su 154,9 miliona eura ili 3,2% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je niže za 5% u odnosu na april prethodne godine, a u odnosu na plan za 10,3%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju marta 2019. godine državni dug (bruto) je iznosio 3.179,4 miliona eura ili 66,2% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 60,9% BDP-a.

Na kraju decembra 2018. godine, javni dug (bruto) Crne Gore iznosio je 3.268,6 miliona eura ili 70,8% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 393 miliona eura ili 8,5% BDP-a, a na spoljni dug 2.760 miliona eura ili 59,8% BDP-a, dok se na dug lokalnih samouprava odnosilo 115,6 miliona eura ili 2,5% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u aprilu.

U aprilu su sprovedene brojne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Povodom održavanja Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, Ministarstvu ekonomije dostavljen je Prilog CBCG za izvještajni period od 20. juna 2018. do 1. maja

2019. godine. Na poziv Eurostata, ostvareno je učešće na sastanku Radne grupe za platni bilans, u Luksemburgu. Pripremljen je odgovor na upit Delegacije EU u Podgorici koji se odnosi na plan usvajanja seta finansijskih zakona. Održana je misija eksperata Hrvatske narodne banke povodom pripreme Odluke o velikim izloženostima i Odluke o koeficijentu pokrivenosti likvidnosti (*LCR*).

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.